

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3545/2021. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1206/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben a Kúria Bfv.I.1206/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.160/2018/24. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 25.B.1054/2015/98. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozót, mint az alapul fekvő büntetőügy IV. rendű terheltjét a Fővárosi Törvényszék ítéletében bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont], valamint bűnsegédként és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §). Erre tekintettel egy év – végrehajtásában három év próbaidőre felfüggesztett – börtön fokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre ítélte, egyúttal rendelkezett a feltételes szabadságról és a bűnügyi költség viseléséről is. A kétirányú fellebbezések folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.160/2018/24. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában megváltoztatta: a bűnsegédként és folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségeként értékelt cselekményt 2 rendbelinek minősítette, továbbá a bűnügyi költség összegét is pontosította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen – eljárási szabálysértés és iratellenesség okán – elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatása és felmentése, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében nyújtott be felülvizsgálati indítványt. A Kúria a felülvizsgálati indítványt, mint törvényben kizártat, a támadott végzésével elutasította. Végzése indokolásában hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, és a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, továbbá bizonyítás felvételének nincs helye. Döntése elvi tartalmaként megállapította, hogy a nyomozás során esetlegesen megvalósított eljárási szabálysértés nem feltétlenül hatályon kívül helyezési ok. Kimondta azt is, hogy a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttségre tekintettel a megalapozatlansági okra hivatkozás kizárt; valamint a nyomozás során tett tanúvallomás mikénti értékelésének vitatása a bizonyítékok értékelése körébe tartozik, ami a felülvizsgálat során kizárt, így arról a Kúria nem foglaltatott állást.
- [5] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a büntetőügyben született, fent megjelölt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [6] Előadása szerint a támadott bírósági határozatok sértik a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jogát, az alábbiak szerint. Egyrészt szerinte a nyomozó hatóság eljárási szabálysértést követett el, mivel a nyomozás során a tanúvallomása felvételére törvénysértő módon került sor. Álláspontja szerint a nyomozás során tett tanúvallomása nem vehető figyelembe, mert nem hívták fel egyértelműen a figyelmét arra, hogy abban

az esetben, ha saját magát bűncselekmény elkövetésével vádolná, akkor a vallomástételt megtagadhatja. Ugyanakkor szerinte a tanúvallomásai, valamint az azokat tartalmazó jogsértően felvett jegyzőkönyvek alapján hozta meg a bíróság a jogerős ítéletet. Tisztességtelen volt tehát a büntetőeljárás, hiszen a tanúvallomását szabálytalanul vették fel, másrészt felhasználták annak ellenére, hogy vallomását visszavonta.

- [7] A fentiekén túl az indítványozó a védelemhez való jogát sérülni azáltal, hogy a kirendelt védő a nyomozó hatóság előtti kihallgatáson nem volt jelen, mert annak időpontjáról későn kapott értesítést. Sérelmesnek tartotta azt is, hogy a nyomozás befejezése előtt nem került sor ténylegesen iratismertetésre, illetőleg a kirendelt védő irreálisan rövid idő alatt nézte át az iratanyagot, ugyanakkor ennek ellenére mégis felvette a munkadíját. (Emiatt az indítványozó panasszal élt, azonban állítása szerint választ nem kapott.) Az indítványozó érvei alátámasztásaként a 8/2013. (III. 1.) AB határozatra is hivatkozott.
- [8] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [10] 4.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeivel összefüggésben az alábbiakra mutat rá: az indítványozó a Kúria támadott határozatára ítéletként hivatkozik, annak keltezését pedig 2019. október 29-én jelöli meg, tévesen. Az elírás oka, hogy az indítványozóval egyidejűleg az alapul fekvő büntetőeljárás többi terheltje is alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságra, de nem az indítványozóval együtt, azonban teljesen azonos szövegezéssel. Vagyis nyilvánvaló elírás-ként maradt a panaszban a téves dátum és határozati forma megjelölése, az azonban a IV/2006/2020. számon iktatott panasszal támadott kúriai ítélet kelte. A büntetőügy többi (I–III. rendű) terheltjének a panasza a Kúria másik döntése ellen irányul, az első- és másodfokú határozatok azonossága ellenére is, tekintettel arra, hogy az indítványozó, mint a büntetőügy IV. rendű terheltje a többi terhelttől külön nyújtott be felülvizsgálati indítványt, melyet a Kúria a támadott végzéssel bírált el, míg a többi terhelt vonatkozásában ítéletet hozott.
- [11] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [12] Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján vizsgálta, hogy a támadott bírósági döntések a tisztességes eljárás-hoz, valamint a védelemhez való jogot sértik-e. Az Alkotmánybíróság a következőre mutat rá. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában lényegét tekintve három okra hivatkozva azt kifogásolta, hogy a nyomozó hatóság eljárási szabálysértéseit a bíróságok nem orvosolták. Ezek a vallomástétellel összefüggő szabálytalanságok, a védői tevékenység elégtelensége, valamint az iratbetekintés hiánya.
- [13] A támadott bírósági határozatokból megállapítható, hogy az indítványozó az eljárás minden fokán sérelmezte az alkotmányjogi panaszában is előadottakat, az eljáró bíróságok pedig az indítványozó vélt sérelmére választ adtak. Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen vizsgálta, hogy felhasználhatók-e az indítványozónak a nyomozás során tett vallomásai (lásd elsőfokú ítélet 15. oldal), és ennek eredményeként megállapította, hogy az indítványozó nyomozati szakban tett vallomásai aggálytalanul felhasználhatók. A másodfokú bíróság kifejezetten kitért arra ítéletében, hogy az indítványozó kihallgatásakor hatályban volt büntetőeljárási szabályoknak megfelelően a nyomozó hatóság tisztázta, hogy a mentességi okok nem állnak fenn az indítványozó vonatkozásában, valamint a vallomásmegtagadási okokra is figyelmeztette. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az indítványozónak erre vonatkozó nyilatkozata és aláírása csak úgy értelmezhető, hogy a figyelmeztetéseket megértette. Az ítéletábra a kihallgatás törvényességével összefüggésben kiemelte – egyetértve az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal –, hogy a tanú a vallomásait az eljárás során módosíthatja, terheltként igazmondási

kötelezettsége nincs. Ezzel együtt a bíróságnak értékelnie kell azt is, hogy a vallomás módosításának elfogadható indokát tudja-e adni a kihallgatott személy, illetve a vallomásokat más bizonyítékokkal összevetve is értékelni kell, majd ez alapján foglalhat állást a bíróság abban a kérdésben, hogy melyik vallomást fogadja el. A másodfokú bíróság kiemelte azt is, hogy a nyomozó hatóság védőt rendelt ki az indítványozónak, aki a gyanúsított kihallgatásán úgy nyilatkozott, hogy a védő személyét elfogadja. A kirendelő végzés tartalmazta a védő elérhetőségét, így az indítványozónak lehetősége lett volna a védővel a kapcsolatot felvenni, vagy másik védő kirendelését kérni, ezekre azonban nem került sor. Az iratbetekintéssel összefüggésben a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a nyomozati iratok között fellelhető jelentés szerint mind az indítványozó, mind a védője úgy nyilatkozott, hogy az iratismertetésen nem kíván részt venni, ezzel együtt utóbb a védő az iratismertetésen részt vett.

- [14] A Kúria – azon túl, hogy megállapította, hogy az indítványozó felülvizsgálati indítványa törvényben kizárt – kifejezetten utalt arra a támadott végzésében, hogy nem minden, a nyomozó hatóság által megvalósított eljárási szabálysértés eredményez hatályon kívül helyezést. Végzésében hangsúlyozta, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény kifejezetten meghatározza azokat az eljárási szabálysértéseket, melyek a felülvizsgálatot megalapozzák, az indítványozó által előadottak azonban nem ilyenek. Ennek megfelelően nincs lehetőség a felülvizsgálatra a nyomozás során elkövetett szabálysértésekre, a tényállás vélt felderíthetlenségére hivatkozva; a felülvizsgálat során a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható, bizonyítás felvétele kizárt. Nincs továbbá törvényes lehetőség arra, hogy a Kúria az indítványozó nyomozás során tett vallomása tekintetében annak bizonyítékként való értékelhetősége kérdésében állást foglaljon.
- [15] 4.3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó ténylegesen a vele szemben hozott bírói döntések törvényességi, és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak.
- [17] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. november 30.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2005/2020.

